

Lähdesara

Vippstarr

Carex paniculata

Uhanalaisuusluokka (IUCN): erittäin uhanalainen (EN)

Uhanalainen ja erityisesti suojeltava (LSA 521/2021)

Rauhoitettu (LSA 521/2021)

Luonnehdinta

Monivuotinen, lähes metrin korkuisina ja laajuisina mättäinä kasvava lähdesara on kookkaimpia ja näyttävimpiä sarojamme. Kolmisärmäiset, sivulle kaartuvat varret voivat kasvaa jopa puolitoistametriseksi. Ruskehtavan, röyhymäisen tähkän pituus voi olla lähes kymmenen senttiä. Puolen sentin levyiset, harmahtavan vihreät lehdet ovat hieman kouruiset, läheisen röyhysaran (*C. appropinquata*) lehdet ovat litteät. Varren ruskeat tyvitupet eivät lähdesaralla hajoa jouhimaisiksi kimpuiksi kuten röyhysaralla, joksi lähdesaraa on usein luultu.

Elinympäristö ja levinneisyys

Lähdesara kasvaa nimensä mukaisesti lähteiden reunoilla ja lähdepurojen varsilla. Osa kasvupaikoista on lähdekorpia ja -lettoja. Suomi on lähdesaran levinneisyyden pohjoisrajalla, ja harvat lähdesaraesiintymät rajoittuvat maan länsi- ja lounaisosaan.

Nykytila ja uhkatekijät

Lähdesara on harvinaistunut kasvupaikkoja kuivattavien ojitusten ja vesirakentamisen seurauksena. Ojitukset ja etenkin pohjaveden virtaukseen vaikuttava rakentaminen uhkaavat edelleen lajia. Valtaosa kasvupaikoista sijaitsee suojelualueilla tai soidensuojeluohjelman kohteissa, mutta noin kolmannes kasvupaikoista on kokonaan suojelematta.

Hoitosuositukset

Erityisesti suojeltavan lähdesaran kasvupaikka säilytetään ojitamattomana ja rakentamattomana. Lisäksi kasvupaikan ympärille jätetään suojavyöhyke, jossa ei tehdä pohjaveteen ja sen virtauksiin vaikuttavan toimenpiteitä. Useat lähdesaran kasvupaikat ovat vesilain suojaamia tai metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä, joiden ominaispiirteiden muuttaminen on kielletty. Esimerkiksi ojitukset, purojen ja norojen perkaus sekä voimakkaat hakkuut ovat kiellettyjä.

Lähteet

- Hämet-Ahti, L., Suominen, J., Ulvinen, T. & Uotila, P. (toim.). 1998. Retkeilykasvio. 4. uudistettu painos. Luonnontieteellinen keskusmuseo, Kasvimuseo, Helsinki. 656 s.
- Laine, U. 1997. Lähdesara - vippstarr. Teoksessa: Rytteri, T. & Kettunen, T. (toim.). Uhanalaiset kasvimme. Suomen ympäristökeskus ja Kirjayhtymä Oy, Helsinki. S. 106–107.
- Rautiainen, V.-P., Rytteri T., Kurtto A. & Väre H. (toim.). 2002. Putkilokasvien uhanalaisuuden arviointi – lajikohtaiset perustelut. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 593. 194 s.

Kuva: Leena Eerola